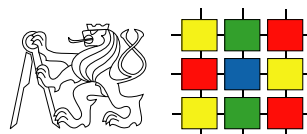

**OPPA European Social Fund
Prague & EU: We invest in your future.**

**Hraní dvouhráčových her,
adversariální prohledávání stavového prostoru**
Michal Pěchouček

Department of Cybernetics
Czech Technical University in Prague

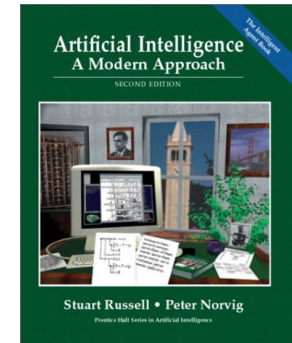

<http://labe.felk.cvut.cz/~pechouc/kui/games.pdf>

Použitá literatura pro umělou inteligenci

:: Artificial Intelligence: A Modern Approach (Second Edition) by Stuart Russell and Peter Norvig, 2002 Prentice Hall.

<http://aima.cs.berkeley.edu/>

Prohledávání při hraní dvouhráčových her

adversariální prohledávání (adversarial search) stavového prostoru (hraní her), implementuje inteligenci rozhodování v komutativním prostředí, kde dva nebo více agentů mají konfliktní cíle.

teorie her – komplikovaná vědní disciplína, součást ekonomiky která analyzuje chování jednotlivých hráčů a výhodnost jejich strategií (především s ohledem na stabilitu, maximalizaci společného zisku, atp.) ve vícehráčovém prostředí.

Prohledávání při hraní dvouhráčových her

adversariální prohledávání (adversarial search) stavového prostoru (hraní her), implementuje inteligenci rozhodování v komutativním prostředí, kde dva nebo více agentů mají konfliktní cíle.

teorie her – komplikovaná vědní disciplína, součást ekonomiky která analyzuje chování jednotlivých hráčů a výhodnost jejich strategií (především s ohledem na stabilitu, maximalizaci společného zisku, atp.) ve vícehráčovém prostředí.

V umělé inteligence budeme především pracovat s následujícím typem her:

	deterministické	s prvkem náhody
s úplnou informací	šachy, go, reversi	backgamon
s neúplnou informací	stratego, wargaming	bridge, poker, scrabble

Prohledávání při hraní dvouhráčových her

adversariální prohledávání (adversarial search) stavového prostoru (hraní her), implementuje inteligenci rozhodování v komutativním prostředí, kde dva nebo více agentů mají konfliktní cíle.

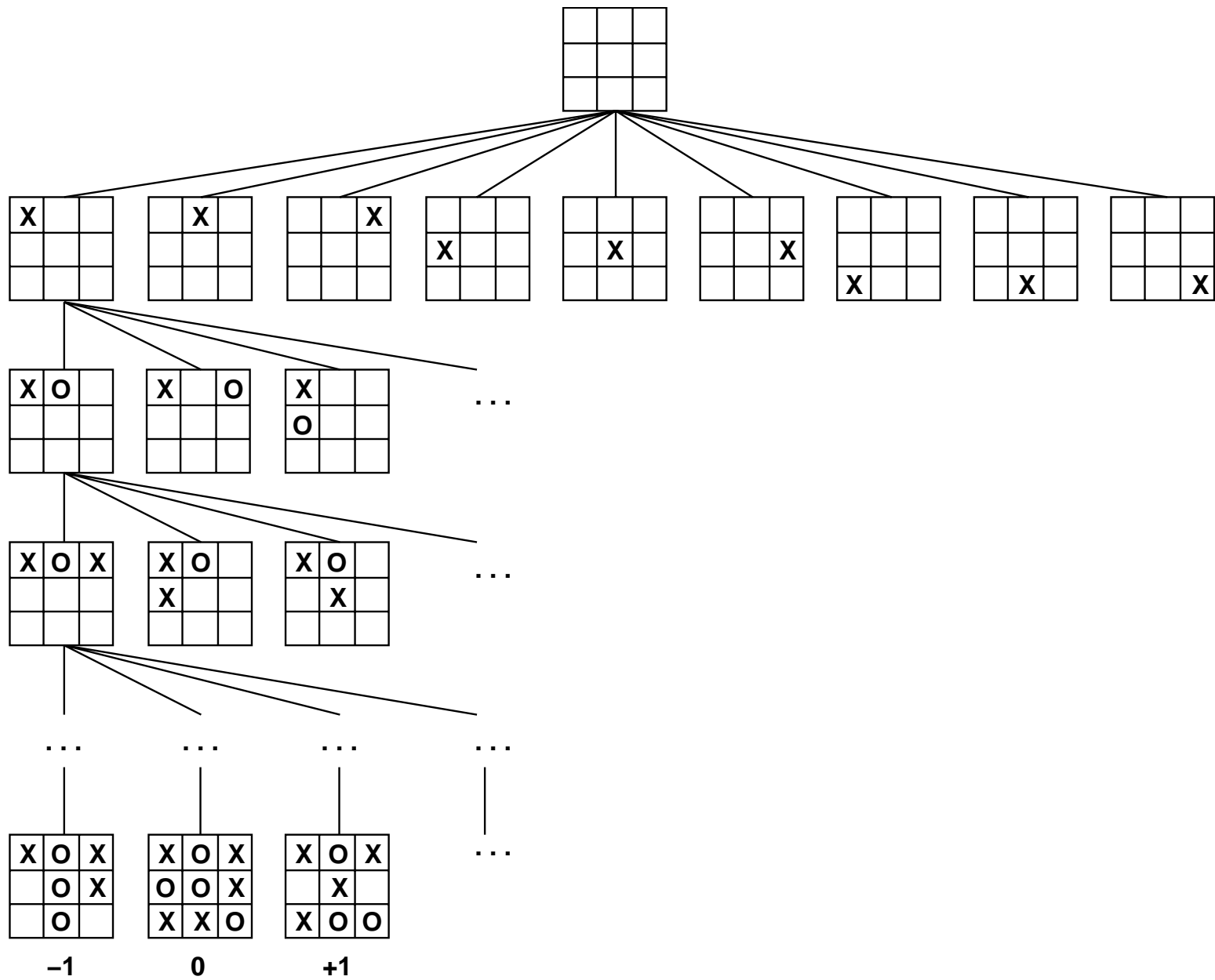
teorie her – komplikovaná vědní disciplína, součást ekonomiky která analyzuje chování jednotlivých hráčů a výhodnost jejich strategií (především s ohledem na stabilitu, maximalizaci společného zisku, atp.) ve vícehráčovém prostředí.

V umělé inteligence budeme především pracovat s následujícím typem her:

	deterministické	s prvkem náhody
s úplnou informací	šachy, go, reversi	backgamon
s neúplnou informací	stratego, wargaming	bridge, poker, scrabble

Stavový prostor hry (**herní strom**) je dán opět počátečním stavem, stavovým operátorem, testem na ukončení hry a užitkovou funkcí.

Cílem adversariálního prohledávání je nalézt nikoliv stav prostoru, nýbrž herní strategii. Strategie vybere nejvhodnější tah s ohledem na racionalitu protiváče. **Optimální herní strategie** je taková strategie (nepřesně), pro kterou neexistuje žádná lepší strategie, která by vedla k lepšímu výsledku při hře s bezchybným oponentem.

-1

0

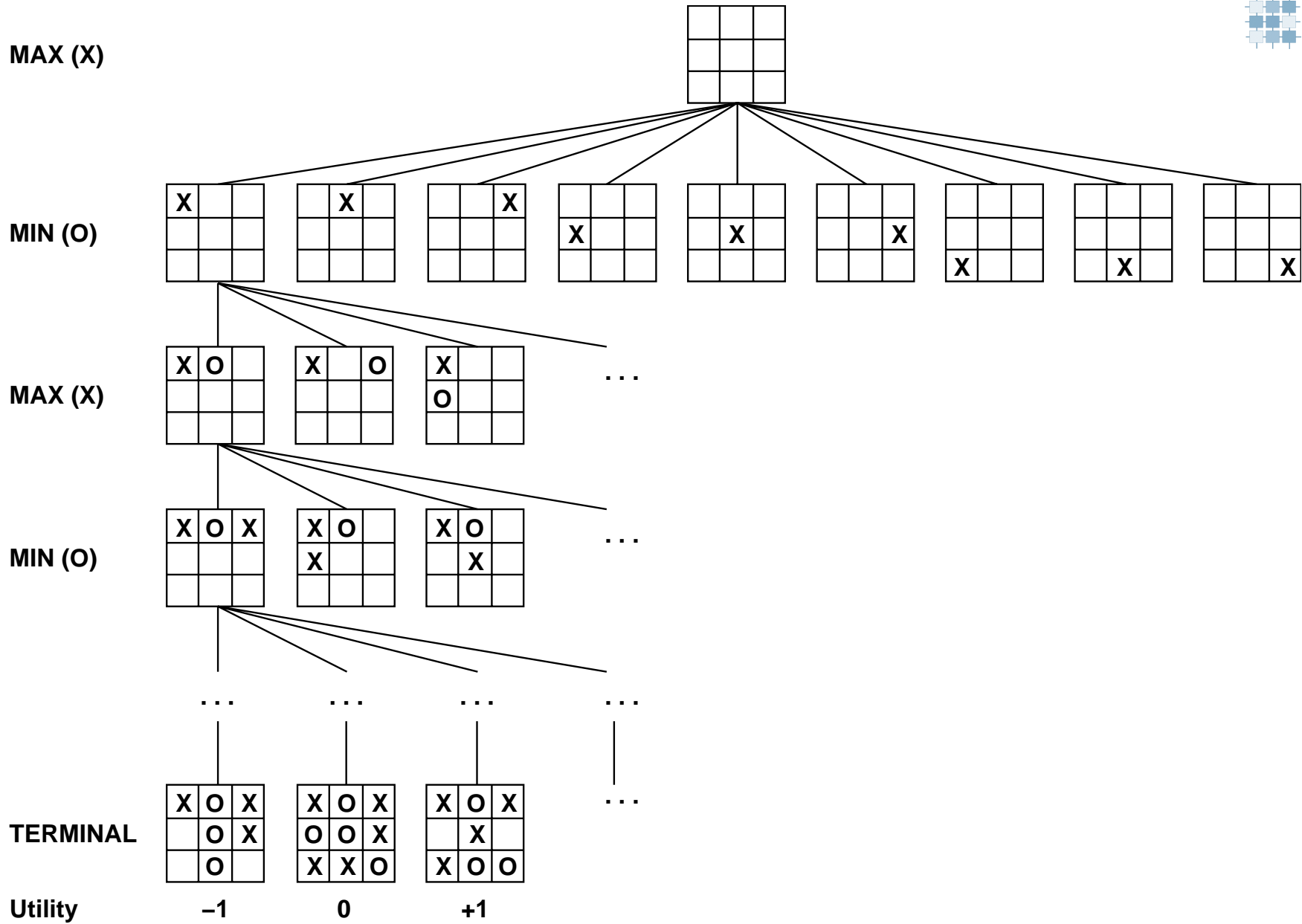
+1

Minimax Algoritmus

MINIMAX algoritmus dělí stavový prostor do MAX a MIN úrovní. Na každé MAX úrovni hráč A vybere tah s maximálním užitekem a na každé MIN úrovni vybere protihráč tah naopak minimalizující užitek hráče A .

<http://ai-depot.com/LogicGames/MiniMax.html>

Vlastnosti Algoritmu MinMax

- **úplné:** ANO (je-li prostor konečné)
- **čas:**

Vlastnosti Algoritmu MinMax

- **úplné:** ANO (je-li prostor konečné)
- **čas:** $O(b^d)$
- **paměť:**

Vlastnosti Algoritmu MinMax

- **úplné:** ANO (je-li prostor konečné)
- **čas:** $O(b^d)$
- **paměť:** $O(bd)$
- **optimální:**

Vlastnosti Algoritmu MinMax

- **úplné:** ANO (je-li prostor konečné)
- **čas:** $O(b^d)$
- **paměť:** $O(bd)$
- **optimální:** ano

Cut-off search

Problém minimaxu je, že počet stavů hry roste exponenciálně s počtem tahů. V reálných hrách je prostor hry ohromný a nelze ho celý prohledat v rozumném čase. Tento problém lze řešit pomocí:

- omezením hloubky d – `terminal_test` nahradíme `cut_off_test`
- odhadu místo přesné hodnoty užitku v případě, že $d < b$ – `utility` nahradíme `eval` .

příklad funkce `eval` může být:

- počet vyřazených figurek
- vážený součet počtu vyřazených figurek
- vážený součet vhodnosti strategickém umístění každé figurky

Cut-off search

Problém minimaxu je, že počet stavů hry roste exponenciálně s počtem tahů. V reálných hrách je prostor hry ohromný a nelze ho celý prohledat v rozumném čase. Tento problém lze řešit pomocí:

- omezením hloubky d – `terminal_test` nahradíme `cut_off_test`
- odhadu místo přesné hodnoty užitku v případě, že $d < b$ – `utility` nahradíme `eval`.

příklad funkce `eval` může být:

- počet vyřazených figurek
- vážený součet počtu vyřazených figurek
- vážený součet vhodnosti strategickém umístění každé figurky

$$\text{eval}(s) = w_1 f_1(s) + w_2 f_2(s) + \dots + w_n f_n(s) = \sum_n^{i=1} w_i f_i(s)$$

např., pro $w_1 = 9$, $f_1(s) = (\text{number_of_white_queens}) - (\text{number_of_black_queens})$

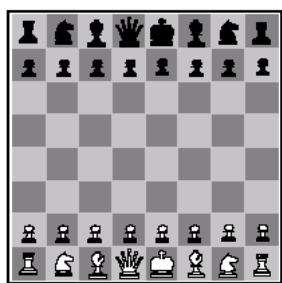
Cut-off search

Problém minimaxu je, že počet stavů hry roste exponenciálně s počtem tahů. V reálných hrách je prostor hry ohromný a nelze ho celý prohledat v rozumném čase. Tento problém lze řešit pomocí:

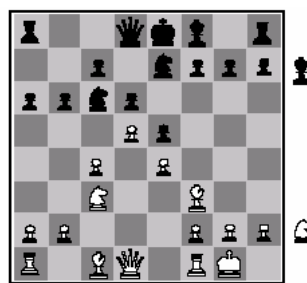
- omezením hloubky d – `terminal_test` nahradíme `cut_off_test`
- odhadu místo přesné hodnoty užitku v případě, že $d < b$ – `utility` nahradíme `eval`.

příklad funkce `eval` může být:

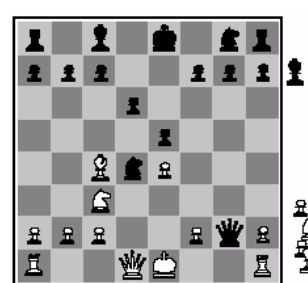
- počet vyřazených figurek
- vážený součet počtu vyřazených figurek
- vážený součet vhodnosti strategickém umístění každé figurky

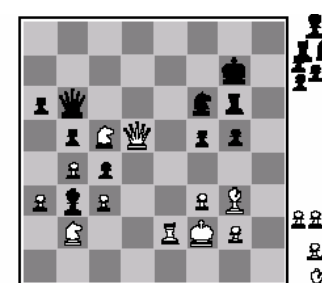
(a) White to move
Fairly even

(b) Black to move
White slightly better

(c) White to move
Black winning

(d) Black to move
White about to lose

Cut-off search

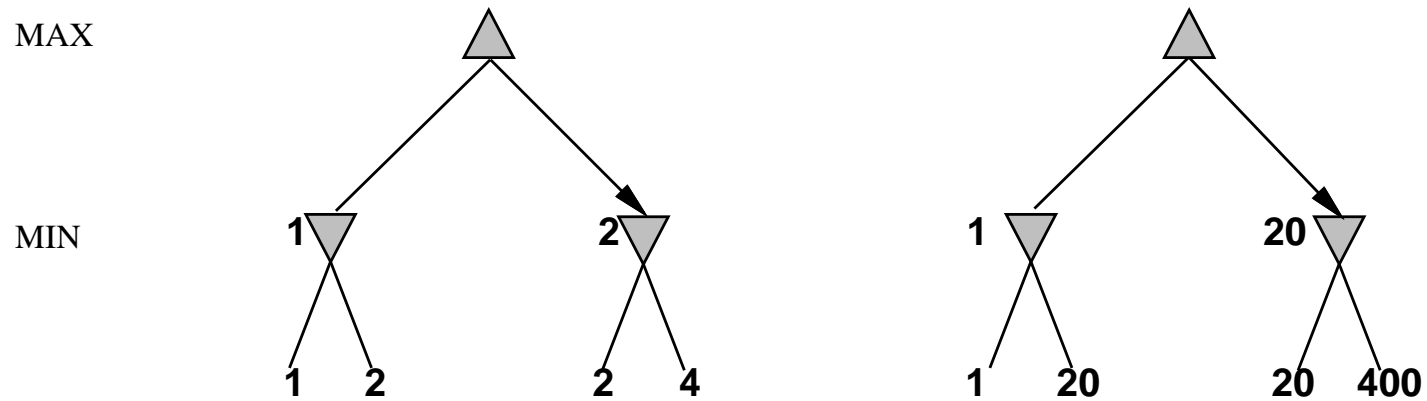

degrese: přesné hodnoty eval nejsou důležité - korektní chování algoritmu je zachováno při libovolné monotónní transformaci

Cut-off search

degrese: přesné hodnoty eval nejsou důležité - korektní chování algoritmu je zachováno při libovolné monotónní transformaci

Cut-off search

degrese: přesné hodnoty eval nejsou důležité - korektní chování algoritmu je zachováno při libovolné monotónní transformaci

problémy, zlepšení:

Cut-off search

degrese: přesné hodnoty eval nejsou důležité - korektní chování algoritmu je zachováno při libovolné monotónní transformaci

problémy, zlepšení:

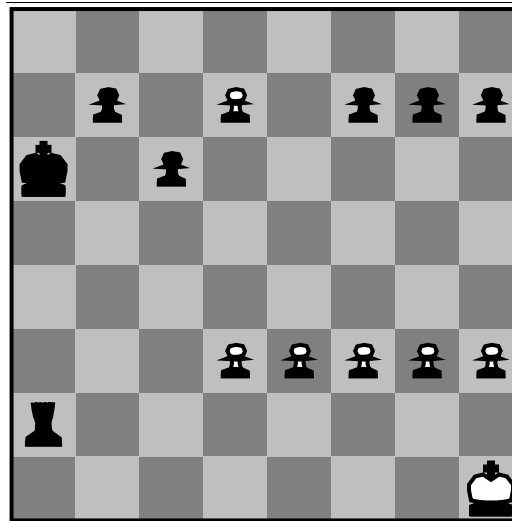
- je třeba ohodnocovat pomocí eval jen **klidné** (quiescent) stavy – stavy, které nezpůsobí následnou výraznou změnu v hodnotě

degrese: přesné hodnoty eval nejsou důležité - korektní chování algoritmu je zachováno při libovolné monotónní transformaci

problémy, zlepšení:

- je třeba ohodnocovat pomocí eval jen **klidné** (quiescent) stavy – stavy, které nezpůsobí následnou výraznou změnu v hodnotě
- je třeba zabránit **horizontálnímu efektu** – situaci, kdy program musí udělat tah, který způsobí velkou ztrátu

Cut-off search

degrese: přesné hodnoty eval nejsou důležité - korektní chování algoritmu je zachováno při libovolné monotónní transformaci

problémy, zlepšení:

- je třeba ohodnocovat pomocí eval jen **klidné** (quiescent) stavy – stavy, které nezpůsobí následnou výraznou změnu v hodnotě
- je třeba zabránit **horizontálnímu efektu** – situaci, kdy program musí udělat tah, který způsobí velkou ztrátu
- lze použít **singulární extenzi** – tah, který jde za cut-off, ale jasně zlepšuje eval hodnotu (podobné jako quiescent prohledávání ale s $b = 1$)

Cut-off search

degrese: přesné hodnoty eval nejsou důležité - korektní chování algoritmu je zachováno při libovolné monotónní transformaci

problémy, zlepšení:

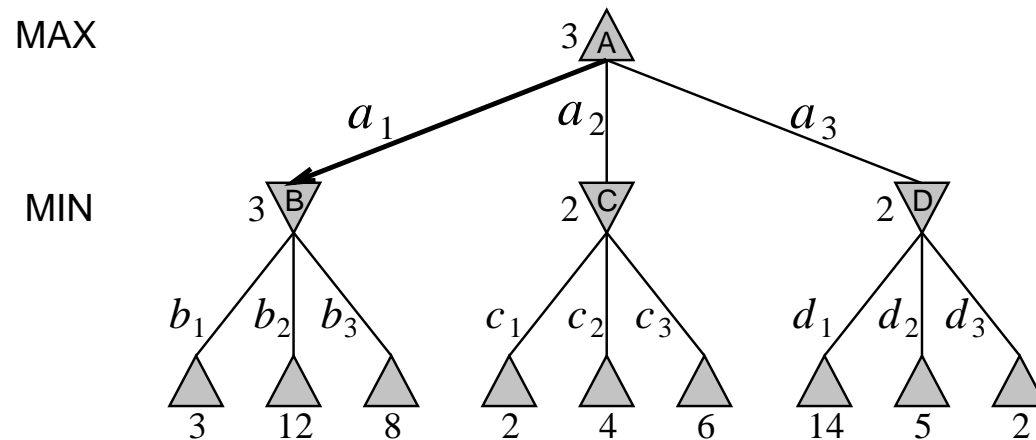
- je třeba ohodnocovat pomocí eval jen **klidné** (quiescent) stavy – stavy, které nezpůsobí následnou výraznou změnu v hodnotě
- je třeba zabránit **horizontálnímu efektu** – situaci, kdy program musí udělat tah, který způsobí velkou ztrátu
- lze použít **singulární extenzi** – tah, který jde za cut-off, ale jasně zlepšuje eval hodnotu (podobné jako quiescent prohledávání ale s $b = 1$)

Mějme k dispozici 3 minuty s a uvažujme 10^6 operací za sekundu. Můžeme tedy prohledat $50 * 10^6$ uzlů na tah což je $\approx 35^5$. V šachách můžeme tedy pracovat s hloubkou 5.

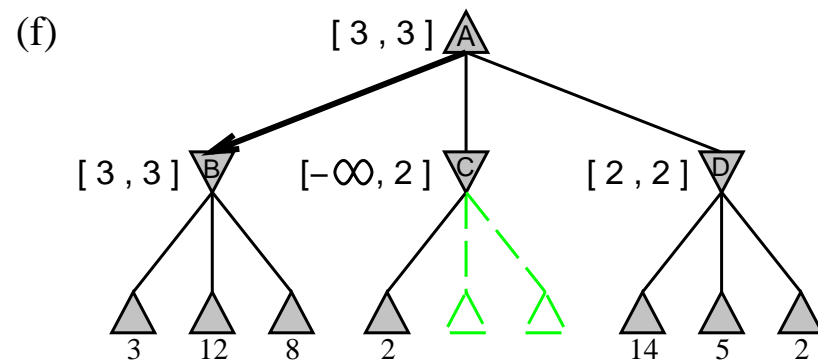
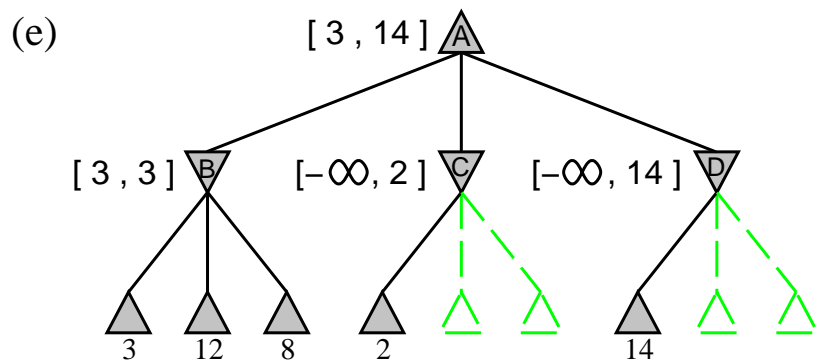
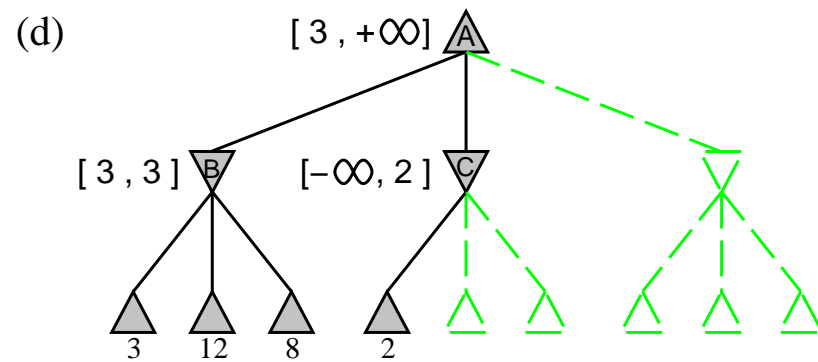
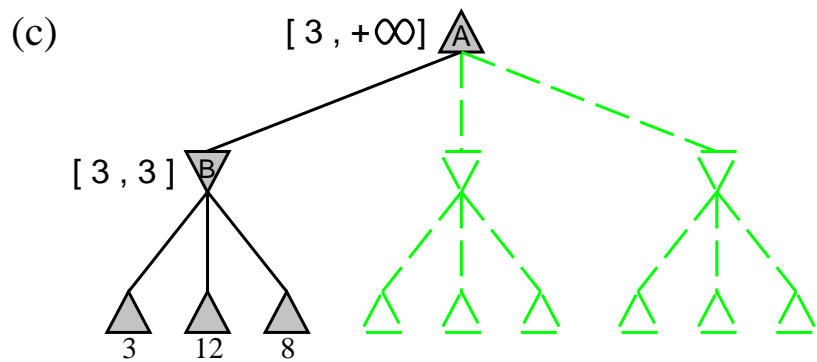
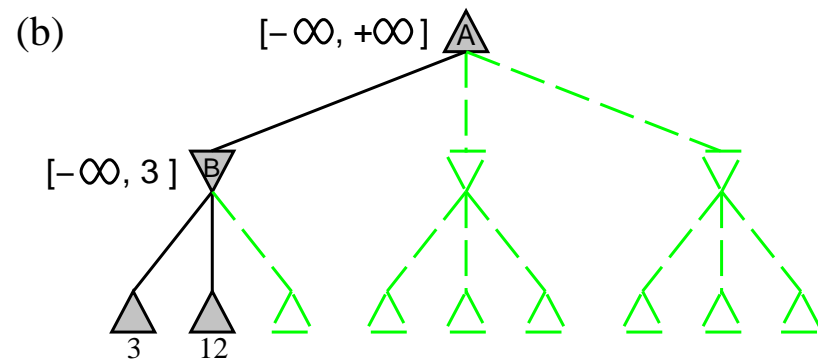
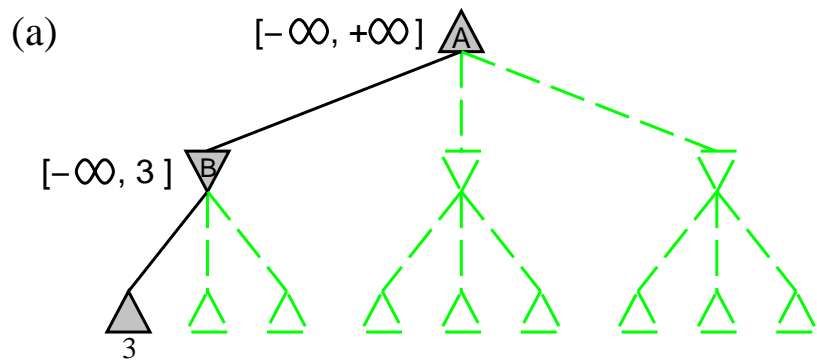

Alfa-Beta Prořezávání

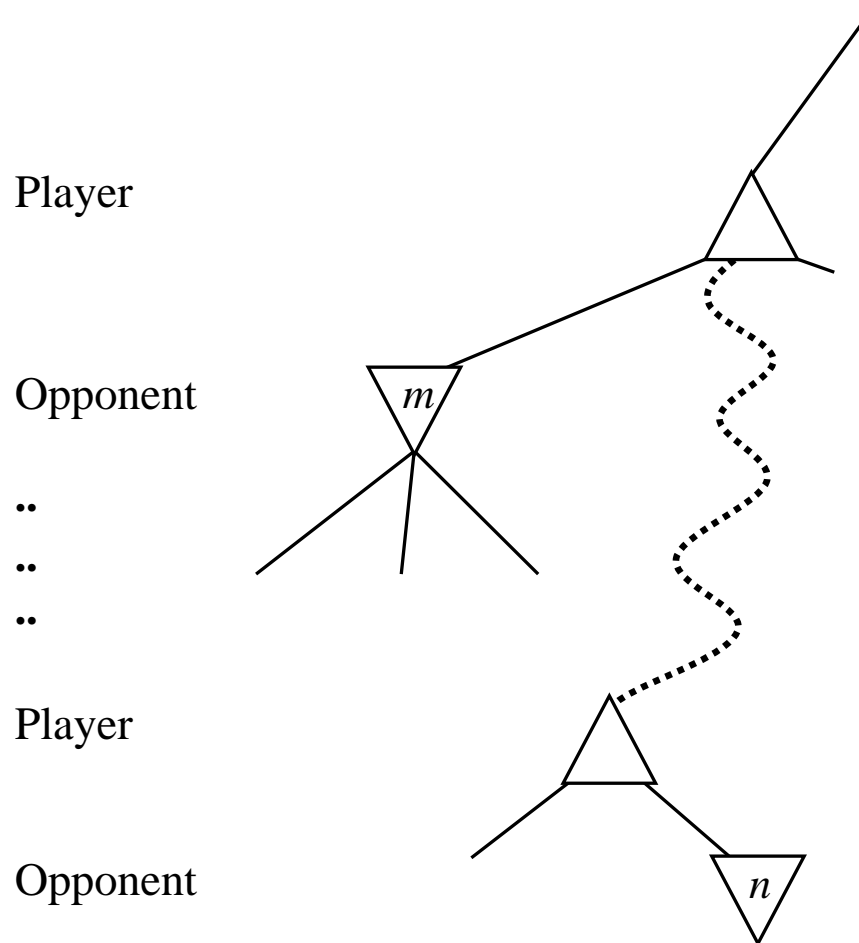
Velikost stavového prostoru hry lze rovněž efektivně zmenšit pomocí metody **alfa-beta prořezávání**. Tato metoda umožní identifikovat části stavového prostoru, které jsou nalezení optimálního řešení neelegantně. Při aplikaci na standardní stavový prostor vrátí stejnou strategii jako Minimax a prořeže nerelevantní části prostoru.

$$\begin{aligned}
 \min\text{-max}(A) &= \max(\min(3, 12, 8), \min(2, 4, 6), \min(14, 5, 2)) \\
 &= \max(3, \min(2, x, y), 2) \\
 &= \max(3, z, 2), z \leq 2
 \end{aligned}$$

Alfa-Beta Prořezávání

Vlastnosti Alpha-Beta Prořezávání

- prořezávání nemá vliv na výsledek

- prořezávání nemá vliv na výsledek
- lze dokázat, že časová náročnost klesne na $O(b^{d/2})$ v případě, že vždy vybere nejlepší expandand (to implikuje možnost zdvojnásobit hloubku prohledávání)

Negamax

Zjednodušená varianta Minimaxu, kterou je možno použít pro hry s nulovým (konstantním) součtem (zero-sum games). Zisk jednoho hráče se přesně rovná ztrátě druhého hráče.

```
function negamax(node, depth, alpha, beta)
  if node is a terminal node or depth = 0
    return the heuristic value of node
  else
    foreach child of node
      alpha := max(alpha, -negamax(child, depth-1, -beta, -alpha))
      if alpha >= beta
        return beta
  return alpha
```


NegaScout (Principle Variation Search) - doplňková znalost

- Vylepšená varianta minimaxu s α/β prořezáváním. NegaScout dominuje (je lepší než) α/β prořezáváním. Nikdy neprohledá uzel, který by byl prořezán α/β prořezáváním.
- NegaScout vychází ze správného uspořádání uzlů. V praktických aplikacích je správného uspořádání uzlů dosaženo předchozími mělkými prohledáváním. Prořezává prostor výrazně efektivněji.
- Předpokládá, že první uzel je ten nejlepší k prořezání. To kontroluje pomocí velmi rychlého prohledání s nulovým okénkem (null=window search, kde $\alpha = \beta$).
- Považován za jeden z nejlepších algoritmů používaný v nových šachových programech.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Negascout>

NegaScout (Principle Variation Search) - doplňková znalost


```
function negascout(node, depth, alpha, beta)
  if node is a terminal node or depth = 0
    return the heuristic value of node
  b := beta
  foreach child of node
    v := -negascout (child, depth-1, -b, -alpha)
    if alpha < v < beta and not the first child
      v := -negascout(child, depth-1, -beta, -v)
    alpha := max(alpha, v)
    if alpha >= beta
      return alpha
  b := alpha+1
return alpha
```


MTD-f (Memory-enhanced Test Driver Search) - doplňková znalost

- Velmi efektivní prohledávací algoritmus, používaný v nových šachových programech.
- Pracuje tak, že opakovaně spouští alfa-beta algoritmus, který
 - pracuje s nulovým oknem
 - pamatuje si všechny prošlé uzly

<http://home.tiscali.nl/askeplaat/mtdf.html>

MTD-f (Memory-enhanced Test Driver Search) - doplňková znalost

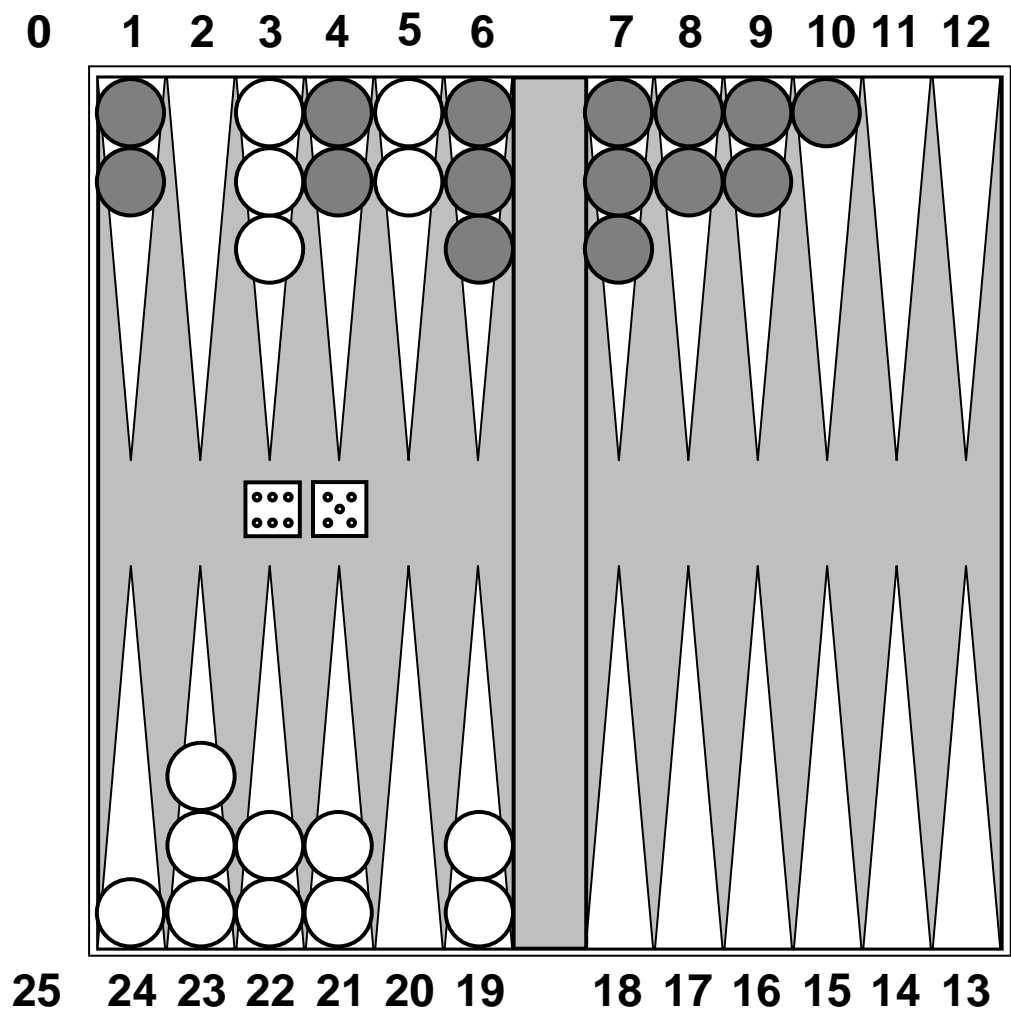
```
function MTDf(root, f, d)P
  g := f
  upperBound := +inf
  lowerBound := -inf
  while lowerBound < upperBound
    if g = lowerBound then
      beta := g+1
    else
      beta := g
    g := AlphaBetaWithMemory(root, beta-1, beta, d)
    if g < beta then
      upperBound := g
    else
      lowerBound := g
  return g
```


- **Dáma:** v roce 1994 porazil poprvé po 40 letech algoritmus chinook mistryni světa v dámě Marion Tinsley. Bylo použito databáze koncových tahů pro všechny pozice, které zahrnovali 8 a méně kamenů na šachovnici. Koncových tahů bylo celkem 443,748,401,247
- **Šachy:** v roce 1997 porazil Deep Blue Garyho Kasparova v šestikolovém zápasu. Deep Blue prohledal 200 million pozic za vteřinu a použil velmi sofistikované (a tajné) metody evaluace, které místy umožnily prohledávání do hloubky 40 tahů
- **Othello:** lidé odmítají hrát s počítačem ...
- **Go:** lidé odmítají hrát s počítačem ... (je přespříliš dobrý).
V Go je $b > 300$. Většina algoritmu používá databáze tahů.

Hry s prvkem náhody

Aplikace klasické metody MINIMAXU, kdy MINIMAX hodnoty jsou nahrazeny očekávanými hodnotami – EMINMAX:

$$\text{eminimax}(n) = \begin{cases} \text{utility}(n) & \text{pro } n \text{ terminalni uzel} \\ \max_{s \in \text{successors}(n)} \text{eminimax} & \text{pro } n \text{ je MAX uzel} \\ \min_{s \in \text{successors}(n)} \text{eminimax} & \text{pro } n \text{ je MIN uzel} \\ \sum_{s \in \text{successors}(n)} P(s) \cdot \text{eminimax} & \text{pro } n \text{ je uzel nahody} \end{cases}$$

hod kostkou zvyšuje b – 21 možných hodů se 2 kostkami.
Backgammon má cca 20 legálních tahů.

$$\text{depth } 4 = 20 \times (21 \times 20)^3 \approx 1.2 \times 10^9$$

se vzrůstající hloubkou klesá pravěpodobnost dosažení daného uzlu \Rightarrow význam predikce klesá

α/β prořezávání je velmi efektivní

TDGAMMON prohledává do hloubky 2 a používá velmi dobrou funkci eval \approx mistrovská úroveň

outcomes τ	payoffs $u(\tau, (A, B))$
$\left\{ \begin{array}{cc} (A_c, B_c) & (A_c, B_d) \\ (A_d, B_c) & (A_d, B_d) \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{cc} (1, 1) & (5, 0) \\ (0, 5) & (3, 3) \end{array} \right\}$

outcomes τ	payoffs $u(\tau, (A, B))$
$\left\{ \begin{array}{cc} (A_c, B_c) & (A_c, B_d) \\ (A_d, B_c) & (A_d, B_d) \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{cc} (1, 1) & (5, 0) \\ (0, 5) & (3, 3) \end{array} \right\}$

strategie hráčů:

$$\xi_A = (A_d, B_c)^0 \succ (A_c, B_c)^1 \succ (A_d, B_d)^3 \succ (A_c, B_d)^5$$

$$\xi_B = (A_c, B_d)^0 \succ (A_c, B_c)^1 \succ (A_d, B_d)^3 \succ (A_d, B_c)^5$$

**OPPA European Social Fund
Prague & EU: We invest in your future.**
